

ROMANIN ADI: Osmancık

YAZARI: Tarık BUĞRA

SAYFA ADEDİ: 350

BASIM YERİ - YILI: İstanbul - 2004

YAYINEVİ ADI: Ötüken Kitabevi

YAZARLA İLGİLİ KISA BİLGİ:

Tarık Buğra (Akşehir 1918 – İstanbul 26 Şubat 1994). İlk ve orta tahsilini Akşehir’de tamamladı. Konya lisesini bitirdi. Çeşitli aralıklarla İstanbul Üniversitesi Tıp, Hukuk ve Edebiyat Fakültelerinde ikişer üçer yıl okuyup sonra vazgeçti. Akşehir’de çıkardığı Nasrettin Hoca gazetesi ile gazeteciliğe başladı. İstanbul’a gelince Milliyet, Yeni İstanbul, Haber ve Tercüman gazetelerinde fıkralar yazdı, sanat sayfaları düzenledi, Haftalık Yol dergisini çıkardı. “Oğlumuz” hikayesi ile Cumhuriyet gazetesinin hikaye yarışmasında ikincilik kazandı. Çınaraltı dergisinde hikayeler yayınladı. Sonra roman yazmaya başladı. Sanat eseri için her türlü basmakalıbı reddeden, hür ve bağımsız bir sanat anlayışını benimsedi. Güzel Türkçesi, derin tipleri, şiirli üslubuyla Türk tiyatro ve roman yazarlarının başında yer aldı.

ROMANIN ÖZETİ:

Osman Gazi Hân, ölüm döşeginde; Allah’tan mehil istiyor, Bursa’nın fetih müjdesini alabilmek için. O, tâ bahardan badem ağaçlarının çiçeğe durduğu günden seçmiştir ölümü: “Oğul, ben öldüğüm vakit, beni Bursa’da şu gümüşlü kubbenin altına koy!” Osman gazi’nin, oğlu Orhan Beğ’ e vasiyetidir bu.

Bu, O’nun soy sop ülküsü yaptığı rüyasının gerçekleşmesi demektir. Ancak, o zaman gülümseyerek “hoş geldin, hoşnutluk getirdin” diyebilecektir ölüme.

Son göçe, tek başına çıkılan yolculuğa hazırlanan Osman Gazi Hân, şimdi, hayatı boyunca dinlediklerini, gördüklerini, deliliklerini, durulup arınışını, büyük yörüngeye oturmasını; yerleri, halleri, kişileri ve büyük ülküsünün adım adım gerçekleşmesini hatırlamamaktadır. O, şimdi Uludağ’dan da büyük bir hatıralar dağıdır:

Osmancık’ın çocukluğu, herhangi bir çocukluktan farksızdır. Gençliği de öyle... Ele avuca sığmaz; nerede çalgı, orada kalgı günleri. Gücünün, kuvvetinin sahibi değildir; aksine gücü kuvveti, onun sahibidir. Kılıçta ve yayda üstünleştikçe değil meydan okumaya, bir yan bakışa bile katlanamaz olur. Gururu için yaşamaktadır.

Babası Ertuğrul Beğ, bir müddet Osmancık’ı takip eder, öğütler verir. Fakat sonradan onu kendi haline bırakır. Öteki oğlu Gündüz Beğ’ e önem vermeğe başlar. Osmancık, ağasını kıskanacak yerde rahatlamış ve mutlu olmuştur. Azâd edilmiş sayar kendini ve keyfince yaşamaya başlar. Tâ ki Şeyh Ede Balı ile tanışıncaya kadar.

Domaniç temmuzlarından birinde, Sivrikaya’ da Osmancık, Ede Balı ile karşılaşır. Gökte ay ve yıldızlar... Osmancık, yıldızlara bakarak “dünya ne kadar büyük!” diyor. Osmancık’ı gizliden gizliye takip eden Ede Balı: Dünya’yı bize büyük gösteren bizim küçüklüğümüz oğul! Hırsımız, sabırsızlığımız, bencilliğimiz. Önce bu yüzden küçülüyor sonra da Dünya’yı çok büyük görüyoruz, der ve ilave eder: dünya bir ömür için, bir TEK İNSAN için büyüktür. Bir soy için değil; bir soyun benimseyeceği, bir soya benimsetilecek bir amaç, bir inanç, bir ülkü için değil! Osmancık’ın kafası ve ruhu altüst olmuştur. Öfkelenir, Ede Balı’ ya saygıda kusur eder. Ertuğrul Gazi, oğluna “Ede Balı’ ya sakın karşı gelme; bana karşı gel, ona gelme. Ede Balı soyumuzun

ışığıdır” diye tembih eder.

Osmancık, Ede Balı'nın tekkesine gittiği bir gün Malhun Hâtun'u görür ve ona âşık olur.

Töresince ister. Ede Balı kızını vermez: Halleri müsavi değil, diye...

Bundan sonra Osmancık için değişim ve arayış dönemi başlar.

Yine tekkeye misafir olduğu bir gün, rüyasında Ede Balı'nın göğsünden çıkan bir ayın kendi göğsüne girdiğini, sonra bir çınar ağacı şeklinde dünyaya dal budak saldıığını görür. Dört yana rahmet ve nur yağıdır bir çınar ağacıdır. Rüyanın tabirine göre, bu ay Malhun Hâtun, bu çınar ağacı ise Osmancık'ın kuracağı devlettir.

Osmancık artık değişmektedir. Kılıcını, yayını, topuzunu kendisi için değil, soyu sopu için, soyunun amacı için kullanmaktadır. Sonunda Ede Balı kızını Osmancık'a verir. Sade bir törenle evlenirler. Osmancık, artık yaşlanmış ola babası Ertuğrul Gazi'nin yerine beğ seçilir.

Osman Beğ, ilk iş olarak civardaki Türk boylarını birleştirir. Kendi buyruğunda ve hepsinin rızalarını alarak... Domaniç ve civarı dar gelmeye başlamıştır. Her gün yeni topraklar alınır, kaleler düşürülür yeni gelenler, tâ Orta Asya'dan ve daha yakın yerlerden gelenler, bu topraklara yerleştirilir. Savaş, akın, ganimetin paylaşılması, yerleşme biçimi, doğumlar, evlenmeler, dostluk ve düşmanlıklar her şey bir düzene bağlanmıştır. Herkes nefsinin ve bencilliğini yok etmiştir; başkalarını, soylarının geleceğini düşünmektedirler.

Pazar yerlerinin emniyeti sağlanmıştır. Yöredeki herkes (Rumlar dahil; Osman Beğ' e tâbi olan herkes) hayatından, ırzından, malından emindir.

Bu günlerde Osman Beğ' in anası Cankız, ardından da 90 yaşındaki Ertuğrul Gazi vefat ederler. Orhan dünyaya gelir.

Bütün bu olup bitenler sırasında Osman Beğ' in önemli meselelerinden birisi amcası Dünder Beğ' dir. Dünder Beğ, ağabeyi Ertuğrul Gazi'den sonra beğliğin kendisinin hakkı olduğunu düşünüyor, Osman Beğ' i kıskanıyor ve bozgunculuk ediyordu. Osman Beğ, saygısını bir an bile ihmal etmeden, amcasını uyarıyordu. Hatta bir gün Dünder Beğ' e:

Elin öperim amuca, dizin öperim amuca. De ki davarın güdeyim, odunun kırayım amuca. Amma ko ki beğliğime eller taş atsın ki beğliğimi korumam zor olmasın. Ben bunda akıl isterim, rey isterim, ışık isterim. Yanılırsam doğruyu isterim. Ben bunda takaza istemem, dokunç istemem, kakınç istemem demiştir. Dünder Beğ aldırılmaz, bildiğince devam eder. Düşman üstüne ılgar eden savaşçıları geri çağırır. Osman Beğ, bir yay darbesiyle amcası Dünder Beğ' i düşürür. Osman Beğ' in ikinci oğlu Alaeddin dünyaya gelir. Mihail Kosses Müslüman olur. Töreyle bağlılık şuurunu, zayıfa yardım fazileti, din uğrunda göz kırpmadan ölüme gitme heyecanı Mihail' i Abdullah yapmıştır.

İnegöl, Yarhisar, Aydos, Bilecik, İznik kaleleri alınır.

Zaman, geçip gitmektedir; Osman Beğ' e rağmen... Alaeddin bile at bitmektedir artık. Orhan Beğ, Yarhisar tekfürünün kızı Holofira ile evlenir. Holofira'nın rızası, arzusu, isteği ve aşkı ile...

Osman Beğ, gelininin adını Nilüfer olarak değiştirir. Müslüman olan Nilüfer, Osman Beğ' e torunlar, Orhan Beğ' e oğullar verecektir; Murad' ı verecektir...

Selçuklu Sultanı, bir fermanla Osman Beğ' in hanlığını tebasına duyurur. Artık Cuma namazlarında hutbe Osman Han adına okunmaktadır.

Şeyh Ede Balı rahmet-i rahmân'a kavuşur.

Orhan yavaş yavaş pişmekte, olgunlaşmaktadır. Hem gazada hem yönetimde. Osman Gazi Hân'ın etrafı boşalıyor. Baba dostları, yola beraber çıktığı yoldaşları birer birer âhirete intikal ediyorlar. Malhun Hâtun da vefat ediyor.

Osman Gazi Hân, hasta yatağında, iki aydır yatmaktadır. Kulakları nal seslerinde, Bursa'nın fetih müjdesini bekliyor. Derken ,müjdelerin hası, nal sesleri... Sungur dışarı fırlıyor ve göz açır

kapayınca kadar da geri dönüyor. Nefes nefesedir: Gözün aydın Hânım! Bursa bizimdir! Osmancık, Osman Beğ, Osman gazi Hân; babası Ertuğrul Gazi'ye, şeyhi ve kayınpederi Ede Balı' ya, kendinden önce giden baba dostlarına, yoldaşlarına ve Zümrüdü Ankası Malhun Hâtun'a mülâki olmak için gözlerini yumuyor. Mesut ve huzurlu...

ÂLAMLERİMİZDEN SEFER EYLER OSMAN GAZİ HÂN; BİR GARİP YOLCU GİBİ...

TAHLİL

ROMAN KİŞİLERİ:

Osman Beğ: Osmanlı Devleti'nin kurucusu. Bileği ve yüreği kuvvetli, âdil, nefsinin yenmiş; kendini, soyuna ve soyunun ülküsüne adanmış; dindar, neyzen, cömert, ahlaklı, dünya malına kayıtsız, yoksul, ataya ve anaya son derce saygılı, eşi bulunmaz baba;vefalı, muhabbetli, karısına deliler gibi aşık bir koca... Osmancık, Osman Beğ, Osman Gazi Hân Uludağ'dan da büyük bir hatıralar dağı... Ve Hâdis-i Şerif'in sıfatlandığı gibi: Tam bir garip yolcu.

Şeyh Ede Balı: Osmancık'ın kayınpederi. Devletin mimarı. Allah aşkı ve Kur'an adaletini temsil eden büyük mürebbi.

Malhun Hâtun: Ede Balı'nın kızı, Osman Beğ' in hanımı, Zümrüdü Ankası... Güzelliği, hanımlığı, anneliği ile bir timsal. [baktabul](#)

Orhan Beğ: Osman Gazi Hân'ın büyük oğlu. Babası ve dedesi Ede Balı'nın manevi mirasçısı. Bursa fatihi.

Nilüfer: Asıl adı Holofira. Osman Gazi'nin "Nilüferleri pek andırır" dediği bir Rum kızı. Orhan Beğ' in hanımı. Aşkı ve İslamı seçmiş ve buna layık olmuş bir güzeller güzeli.

Ertuğrul Beğ: Osman Gazi Hân'ın babası. Osman'ı yetiştiren adam. Orta Asya'yı, Söğüt' e şahsında ve şahsiyetinde taşıyan insan.

Ve diğerleri;

Cankız (Osman Gazi'nin annesi), Dünder Beğ (Osman Gazi'nin amcası), Mihail Koses (sonradan Müslüman ve Abdullah olan bir Rum), Osman Gazi ve Ertuğrul Beğ' in silah ve gönül dostları; Sungur, Akça Koca, Gazi Rahman, Derviş Uruz, Şeyh Mahmud, Ak Temür...

ROMAN MEKANI:

Romanın büyük bölümü Osmancık'ın çocukluğunu ve gençliğini geçirdiği Söğüt'te ve Domaniç'te geçmektedir. Buraları aynı zamanda beğliğin ilk merkezidir. Beğliğin büyümesi ve buna bağlı olarak beğliğin merkezinin değişmesi ile romanda mekan sürekli değişmektedir.

ROMAN ZAMANI:

Romanda olay süresi Osman Beğ' in yaşamı boyunca geçen süreyi kapsamaktadır. Romanda Osman Beğ' in doğumu ve ölümü ilgili tam bir bilgi olmadığından geçen süre bilinmemektedir.

ROMANDA OLAY:

Roman, Osman Beğ' in yaşadıklarını, gördüklerini anlatmaktadır. Dünyaya sınırsız bağlı olan bir insanın dünyada garip bir yolcu haline gelmesini anlatmaktadır. Cihan devletini kuran irâde, şuûr ve karakteri anlatmaktadır.

ROMANDA ÜSLÛP:

Yazar romanda çok sade bir dil kullanmış, anlaşılmayan kelimelerden kaçınmıştır. Romanda yöresel ağzı bozmaması kullanılan sade dili bozmamış aksine romana akıcılık kazandırmaktadır. Ayrıca Şeyh Ede Balı gibi büyük bir şeyhin o insanı alıp başka dünyalara götüren sözleri insanı kitaba iyice bağlamaktadır.

ROMANIN ANAFİKRİNİN TESPİTİ:

Yazar, tarih boyunca görülmemiş bir devleti yani Osmanlı gibi bir cihan devletini kuran irâdeyi, bu irâdenin yaşadıklarını ve bu irâdeyi yetiştiren insanları anlatmıştır.

